

Sivistysvaliokunnan mietintö 12/1995 vp

Hallituksen esitys laiksi opintotukilain muuttamisesta

Eduskunta on 26 päivänä syyskuuta 1995 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen 100/1995 vp.

Tässä yhteydessä valiokunta on ottanut käsiteltäväksi myös ed. Aulan toivomusaloitteen 182/1995 vp opintotukiuudistuksen jatkamisesta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina neuvotteleva virkamies Leena Koskinen opetusministeriöstä, opintotukikeskuksen johtaja Seppo Nauhanen Kansaneläkelaitoksesta ja hallituksen jäsen Kati Korhonen Suomen ylioppilaskuntien liitosta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia siten, että opintotukilain mukaisen opintolainan korot voitaisiin maksaa valtion varoista silloin, kun opintolainan saajan maksukyky on heikentynyt työttömyyden vuoksi tai siitä syystä, että lainansaaja saa äitiys- tai vanhempainrahaa.

Ehdotuksen tarkoituksena on opintolainajärjestelmän toimivuuden parantamiseksi lisätä opintolainojen turvallisuutta opiskelijan näkökulmasta, ja toisaalta tavoitteena on vähentää niiden opintolainojen määrää, jotka valtio joutuu takaajana maksamaan, kun tilapäinen työttömyydestä tai lapsen syntymästä aiheutuva taloudellisen tilanteen heikkeneminen muuten johtaisi koko lainan irtisanomiseen.

Esitys liittyy vuoden 1996 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta.

Toivomusaloite

Aloitteessa ehdotetaan, että 20 vuoden ikään perustuva opintorahan porrastus asteittain poistetaan ja käyttöön otetaan korkoavustus myös ns. uusille opintolainoille äitiyslomalla oleville ja varusmiespalvelusta suorittaville opiskelijoille.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Lakiehdotuksen 16 a §:n 2 momentin mukaan äitiys- tai vanhempainrahan saajan korkoavustuksen edellytyksenä on muun muassa, että lainansaaja ei ole kyseisen lukukauden aikana saanut opintotukea. Jos tällaista edellytystä ei olisi, se aiheuttaisi valiokunnan saaman selvityksen mukaan kohtuuttomia ongelmia avustusten myöntämisessä. Sen vuoksi valiokunta ei ehdota muutosta säännökseen. Valiokunnan mielestä tämä ei kuitenkaan saa aiheuttaa kohtuuttomia ongelmia opiskelijan toimeentuloon.

Äitiys- tai vanhempainrahan saajan korkoavustuksen edellytyksenä on muun muassa, että lainansaaja ei ole saanut opintotukea kyseisen lukukauden aikana. Hyväksyessään lakiehdotuksen valiokunta edellyttää, että tämän ehdon vaikutuksia opiskelijan toimeentuloturvaan seurataan, ja jos epäkohtia ilmenee, hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin niiden poistamiseksi.

Hallituksen esityksen mukaan korkoavustuksen edellytyksenä on, että opiskelija on saanut Suomen sairausvakuutuslain mukaista äitiys- tai vanhempainrahaa. Valiokunta katsoo, että korkoavustusta tulisi maksaa myös sellaiselle opiskelijalle, joka on jonkin muun ETA:n jäsenvaltion äitiys- tai vanhempainrahan piirissä ja jolla on suomalaista opintolainaa. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa muutosta 16 a §:n 2 momenttiin ja uutta 3 momenttia voimaantulosäännökseen.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/94) 29 §:n 1 momentti, 41 §:n 1 momentti ja 42 §, sekä
lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 16 a § seuraavasti:

2 §
 (Kuten hallituksen esityksessä)

16 a §

män kuin 12 kuukautta, korkoa ei kuitenkaan makseta.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Opintolainan koron maksaminen valtion varoista

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Valtion varoista maksetaan opintolainan erääntyneet korot myös, jos lainansaajalle on koron erääntymispäivää edeltävän kuuden kuukauden aikana suoritettu sairausvakuutuslain (364/63) mukaista äitiys- tai vanhempainrahaa tai vastaavaa etuutta toisesta Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolena olevasta maasta vähintään 50 arkipäivältä ja jos lainansaaja ei ole kyseisen lukukauden aikana saanut opintotukea. Jos lainansaajan viimeisen opintorahan, aikuisopintorahan tai asumislisän saantikuukauden päättymisestä on ennen koron erääntymiskuukauden alkamista kulunut enem-

3 luku

Taloudellinen tarveharkinta

29, 41 ja 42 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Kumotun opintotukilain (28/72) 7 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa opintolainan erääntynyt korko voidaan maksaa valtion varoista myös silloin, kun lainansaaja on saanut vastaavaa etuutta toisesta Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolena olevasta maasta.

Edelleen valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloite 182/1995 vp hylätäisiin.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ala-Harja, varapuheenjohtaja Gustafsson, jäsenet Lapintie,

M. Markkula, Olin, Räsänen, Tahvanainen, Takkula, Tulonen ja Vehviläinen sekä varajäsenet Hyssälä, R. Korhonen ja Lax.

Vastalause

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia siten, että opintotukilain mukaisen opintolainan korot voitaisiin maksaa valtion varoista silloin, kun opintolainan saajan maksukyky on heikentynyt työttömyyden vuoksi tai siitä syystä, että lainansaaja saa äitiys- tai vanhempainrahaa.

Tämä lainmuutos on perusteltu. Lainmuutos lisää opintolainojen turvallisuutta opiskelijan näkökulmasta. Lisäksi esitys vähentää niiden opintolainojen määrää, jotka valtio joutuu taakaajana maksamaan.

Hallituksen esityksessä opintotukilain muuttamiseksi (16 a §) sanotaan, että korko voidaan

maksaa valtion varoista, jos lainansaajalle on koron erääntymispäivää edeltävän kuuden kuukauden aikana suoritettu äitiys- tai vanhempainrahaa vähintään 50 arkipäivältä, ja jos lainansaaja ei ole kyseisen lukukauden aikana saanut opintotukea.

Suomen Ylioppilaskuntien Liitto (SYL) ihmettelee sivistysvaliokunnalle antamassaan lausunnossa, miksi hallituksen esityksessä on edellytetty, ettei opintotukea ole nostettu kyseisen lukukauden aikana. Oikeus äitiysrahaan alkaa ai-

kaisintaan 50 ja viimeistään 30 päivää ennen laskettua synnytysaikaa.

Opiskelijan ensisijainen toimeentuloturvan muoto on opintotuki, eikä lasta odottavalla opiskelijalla ole ennen äitiysrahakauden alkua muuta vaihtoehtoa. Opiskelijaa olisikin järkevää kannustaa opiskelemaan.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/94) 29 §:n 1 momentti, 41 §:n 1 momentti ja 42 §, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti (poist.), lakiin uusi 16 a § sekä 34 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

16 a §

Opintolainan koron maksaminen valtion varoista

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Valtion varoista maksetaan opintolainan erääntyneet korot myös, jos lainansaajalle on koron erääntymispäivää edeltävän kuuden kuukauden aikana suoritettu sairausvakuutuslain (364/63) mukaista äitiys- tai vanhempainrahaa tai vastaavaa etuutta toisesta Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolena olevasta maasta vähintään 50 arkipäivältä (*poist.*). Jos lainansaajan viimeisen opintorahan, aikuisopintorahan tai asumislisän saantikuukauden päättymisestä on ennen koron erääntymiskuukauden alkamista kulunut enemmän kuin 12 kuukautta, korkoa ei kuitenkaan makseta.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

3 luku

Taloudellinen tarveharkinta

29 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

34 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja erääntyviä korkoja ei kuitenkaan lisätä opintolainan pääomaan, jos lainansaajalle on suoritettu 16 a §:n 2 momentissa tarkoitettua äitiys- tai vanhempainrahaa.

41 ja 42 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1995

Anu Vehviläinen
Hannu Takkula

Liisa Hyssälä
Päivi Räsänen

